

«НЕ ДІВЧИНА, А ЗАКРИТА КНИГА»: ОБРАЗ ДЖЕННІ ЦЗИНЬ У РОМАНІ КЕВІНА БАРРІ «МІСТО БОУГАН»

Наконежна Неля Олександрівна, студентка I курсу (групи МЛАб-3-23-4.0д), спеціальності «Філологія» Факультету романо-германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Бітківська Г.В., доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри світової літератури Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Дослідження присвячене з'ясуванню художніх засобів конструювання образу Дженні Цзинь у романі Кевіна Баррі «Місто Боуган». Цей жіночий персонаж є символом непередбачуваності та багатовекторності. Дженні Цзинь впродовж твору змінює своє місце в системі персонажів твору – від дівчинки-вбивці, яку «варто тримати на оці», до очільниці найважливішого в місті злочинного угруповання Стиляг. Сутність головної героїні досліджується через аналіз зображення її зовнішності, стилю одягу, гендерної ідентичності, стосунків з іншими персонажами тощо.

Ключові слова: ідентичність, маскуліність, фемінність, Кевін Баррі, «Місто Боуган».

Роман ірландського письменника Кевіна Баррі «Місто Боуган» (2011) здобув численну кількість нагород та визнання в літературних колах, зокрема літературну премію Європейського Союзу 2012 р. (Баррі, 2019: 2), престижну міжнародну літературну премію ІМРАС у Дубліні у 2013 році (Kevin, 2013). За твердженням Ірвіна Велша, це найкращий ірландський роман після «Улісса» Дж. Джойса (Баррі, 2019: 4 обкл.). Здобувши велику популярність, твір викликає дедалі більше наукових і критичних рефлексій, проте в українському літературознавстві, окрім медійного супроводу перекладу твору українською мовою (2019), йому присвячено лише окремі згадки і рецензії (Ірландський роман, 2019).

Формулювання цілей статті: дослідити художні засоби конструювання образу Дженні Цзинь у романі Кевіна Баррі «Місто Боуган».

Роман Кевіна Баррі «Місто Боуган», зважаючи на високу оцінку його художності, викликає зацікавлення дослідників, які вивчають різні аспекти твору. Роман досліджували: Сільві Міковські (Mikowski, 2022), Лаоз Дарраг (Darragh, 2017), Мейб Лонг (Long, 2017) та ін. Лаоз Дарраг зауважує в романі Кевіна Баррі «Місто Боуган» дистопійну історію Західної Ірландії: життя міста показано у 2053 році, однак у ньому зовсім немає автомобілів, сучасних технологій, але є багато мешканців зі зброєю, і вони готові вбивати один одного. У романі змінюється фокус між різними персонажами, кожен з яких, так чи інакше, причетний до ворожнечі, що триває в місті. Дослідниця вказує на головних персонажів, зокрема на Логана Гартнетта – лідера банди Стиляг, і на Ганта Бродеріка – кременого чоловіка, який з'являється після двадцятип'ятирічної відсутності, щоб повернути кохання дружини Логана.

Зазначається також, що кожен персонаж, незалежно від віку, має ностальгію за невизначеним минулим (Darragh, 2017). Мейб Лонг акцентує увагу на меланхолійному забарвленні світовідчуття персонажів твору: відношення до минулого, до себе, бажаного Іншого та влади в місті Боуган – пов'язані з дискурсами меланхолійної втрати, відсутності, ідентифікації, статі, насильства та фетишу (Long, 2017: 81). Проте образ Дженні Цзинь, хоч і трактується у розвідках як загадковий та привабливий, зазвичай фігурує в них спорадично. Дженні не здобула статусу системно вивченого героя, що спонукає до необхідності детальнішого й комплексного аналізу цього персонажа.

Дженні Цзинь – це загадкова та приваблива особистість, яка відіграє важливу роль у сюжеті твору, вона має сильний характер непересічної особистості. Дівчина не дотримується стандартів і готова до продукування безжальних ідей для зміни свого соціального і владного становища, наприклад, підлаштовує збройну сутичку між чоловіком, який її кохає, і своїм суперником у боротьбі за владу.

Дженні Цзинь з'являється на початку твору як *«ще та штучка у низьких джинсах і черевиках на танкетці»* (Баррі, 2019: 11). У віці сімнадцяти років вона вже має неабияку мудрість, а її фарбоване волосся та стиль одягатися свідчать про здатність приховувати свої наміри за стереотипною поведінкою. Її поява на перших сторінках роману разом з Логаном, лідером Стиляг, не тільки підкреслює її важливість у сюжеті, а й визначає її як ключового героя в розвитку подій. Вона вирізняється з-поміж інших персонажів. Дженні Цзинь виявляє свою рішучість та впевненість у взаємодії з Логаном, обговорюючи потенційну загрозу від К'юзаків. Відкритий та прямий спосіб спілкування Дженні, а також її здатність володіти собою, спонукають Логана взяти її «на око».

У комплексі елементів гендерної ідентичності героїні протягом твору відбуваються зміни. На перший погляд, акцентуються фемінні ознаки. Дженні піклується про стрункість фігури, відмовляючись, скажімо, від жирного китайського супу. Незмінною є прихильність до обтислого одягу, такий як чорний нейлоновий чи білий шкіряний комбінезон. Справжньою родзинкою її зовнішності є волосся: Дженні вдало обирає зачіску, залежно від обставин і мети зустрічі вона його збирає у вузлик або розпускає. Це підкреслює її фізичну привабливість і сексуальність, проте ці якості в неї позбавлені тепла, тобто справжньої жіночності. Сексуальна свобода є для неї сферою влади, а не насолоди. Вона вільно обирає своїх партнерів і використовує свою привабливість для досягнення контролю над ситуацією, що вказує на те, що у стосунках з чоловіками вона не піддається стандартним очікуванням. Вона не відчуває ніякої симпатії до чоловіків, з якими перебуває в інтимних стосунках, і дивиться на них як на засіб досягнення влади. Можна сказати, що за її зовнішністю приховується маскулінізована сутність.

Вчинки Дженні та її спілкування демонструють, що дівчина володіє неабиякою силою та агресією. Її участь у кривавій помсті та здатність прямо висловлювати бажання свідчать про незалежність і силу духу. Дженні виявляється меткою, що було передбачено ще з її народження, і вона не розчарує. Вона *«знає, куди бити, куди вкусити»* (Баррі, 2019: 70),

і не соромиться цього робити. Її поведінка вражає сміливістю та впевненістю, і вона завжди готова діяти відповідно до своїх переконань. Героїня описується як захисниця прав жінок, активно виступаючи проти гендерних обмежень та стереотипів.

Однак попри різкі, а подекуди агресивні риси, образ Дженні позбавлений схематизму. Він не шаблонний, дівчина може бути і загадковою, і недоступною. Іноді вона залишає співрозмовника без будь-яких пояснень. Дженні Цзинь виявляється вправною майстринею маніпуляцій та стратегій у взаєминах з іншими персонажами. Вона ніколи не відкриває нікому нічого зайвого, лише те, що їй вигідно. Спілкуючись із Гантом, вона залишається відкритою лише на рівні фізичної близькості, не розкриваючи йому інших, важливих для нього, аспектів. Її ставлення до закоханого в неї Вовчика відверто виявляється в судженні: *«...вона зрозуміла, що в цьому хлопчині забагато відданості. Він не готовий діяти. І Дженні прийняла рішення. Без лідера піщані пайкі – як без голови: дегенерат, приречений на смерть. А Стиляги без її ручного хлопчика-Вовчика самі попливуть у руки. Один точно не переживе зіткнення – як не Гладун, то Вовчик. А якщо їй пощастить, то пропадуть обидва»* (Баррі, 2019: 214). Отож Дженні має здатність до маніпулювання і використання інших осіб у своїх цілях, навіть якщо це призведе до їхньої смерті, що робить її складним та інтригуючим персонажем.

Проте найцікавішою є її взаємодія з Манюнею – матір'ю Логана. Попри свій дев'яносторічний вік, вона зберігає величезний вплив на сина. Дженні розуміла, що для досягнення влади їй потрібно товаришувати з нею, враховуючи її «керування» містом. Вона вміло дотримується принципу розкриття лише необхідної інформації. Така поведінка Дженні свідчить про її здатність стратегічно керувати стосунками та зберігати свою незалежність. І, як сказала Манюня: *«Вона мій погляд витримує, січеш? Ніколи очі не відводить»* (Баррі, 2019: 239). Це вказує на сильний характер Дженні, адже погляд Манюні – багаторічного стратега банди Стиляг – витримують тільки обрані.

Дженні Цзинь в романі зображена як лідер і «ікона» для наслідування іншими дівчатами на Манівцях, викликаючи захоплення серед них. За допомогою свого «впливу» на дівчат вона формує своє власне «військо», яке готове віддано слідувати за нею, втілюючи її цінності та бажання.

Дженні Цзинь підійшла на посаду володаря містом завдяки своїй унікальній комбінації фемінних і маскулінних якостей. Її рішучість та бажання встановити порядок і справедливість у місті вказують на те, що вона є вдалим кандидатом. Окрім того, здатність впливати на інших, прагматизм і лідерські якості вказують, що Дженні зможе забезпечити єдність та розвиток міста.

Водночас Кевін Баррі розширює екзистенційну панораму боротьби за владу додаванням глобального агента, яким виступає в романі природа. Роман розпочинається і завершується поетичними картинами річкового пейзажу, що можна трактувати як «мотив протиставлення досконалого світу природи й конфліктного, суперечливого світу людей» (Бітківська, 2019: 195).

Під час свого першого виходу в ролі очільника гангстерів Дженні переживає нові почуття та емоції. Вона відчуває смак нового життя та амбіцій,

але разом з тим і страх перед можливими викликами. Автор роману додає до її прагматичного комплексу дій романтичний погляд на небо, де «повільно гасне мерехтіння втраченого часу» (Баррі, 2019: 311). Це може символізувати її інфікованість меланхолією, якою хворе усе місто Боуган, і завдяки цьому погляду в образі Дженні Цзинь проглядаються вже не тільки риси гангстера, а й людини, здатної мислити.

Образ Дженні Цзинь у романі «Місто Боуган» оприявнює складність і непередбачуваність світу, у якому вона існує. Її зовнішність, стиль одягу та сексуальність маркують її як сильну і незалежну особистість, але справжня сутність дівчини залишається прихованою. Вона майстерно використовує маніпуляції в стосунках з іншими персонажами, однак її гендерна ідентичність проявляється в тексті неоднозначно, вона – закрита книга, зміст якої пізнається тільки під час читання, а не гортання сторінок. Її вплив на інших та лідерські якості вручають їй гангстерський контроль над містом, але як вона себе проявить, залишається таємницею, подібно до закритої книги.

Роман «Місто Боуган» і загалом творчість Кевіна Баррі є перспективними в аспекті дослідження художніх засобів вираження конфлікту цивілізації і природи, ідентифікації й самопізнання образів персонажів, зокрема в контексті гендерного підходу, і потребує подальших наукових пошуків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баррі Кевін. Місто Боуган. Перекл. Ярослава Стріха. Львів: Астролябія, 2019. 320 с.
2. Бітківська Г.В. Сучасний літературний журнал: інтермедіальний дискурс. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. 468 с.
3. Ірландський роман про містечко майбутнього, яким керують стиляги: рецензія на «Місто Боуган». Квітень, 2019. URL: <https://blog.yakaboo.ua/misto-maybutnogo/>.
4. Kevin Barry wins Impac award. URL: <https://www.theguardian.com/books/2013/jun/07/kevin-barry-impac-award>.
5. Laoise Darragh. Saudade in the City: Kevin Barry's City of Bohane. *Studies in Arts and Humanities*, 2017, 3(1), P. 137–138. URL: https://www.researchgate.net/publication/317321603_Saudade_in_the_City_Kevin_Barry's_City_of_Bohane.
6. Long Maebh. Black bile in Bohane: Kevin Barry and melancholia. *Textual Practice*. 2017. VOL. 31. № 1. P. 81–98. URL: <http://dx.doi.org/10.1080/0950236X.2015.1105864>.
7. Mikowski Sylvie. The End of History in Kevin Barry's City of Bohane (2011)? *Angles* [Online], 15 November, 2022. URL: <http://journals.openedition.org/angles/6134>.

REFERENCE

1. Barri Kevin. Misto Bouhan. Perekl. Yaroslava Strikha. Lviv: Astroliabiiia, 2019. 320 s.
2. Bitkivska H.V. Suchasnyi literaturnyi zhurnal: intermedialnyi dyskurs. Kyiv: Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka, 2019. 468 s.
3. Irlandskiy roman pro mistechko maibutnoho, yakym keruiut styliahy: retsenziia na «Misto Bouhan». Kvitien, 2019. URL: <https://blog.yakaboo.ua/misto-maybutnogo/>.
4. Kevin Barry wins Impac award. URL: <https://www.theguardian.com/books/2013/jun/07/kevin-barry-impac-award>.
5. Laoise Darragh. Saudade in the City: Kevin Barry's City of Bohane. *Studies in Arts and Humanities*, 2017, 3(1), pp. 137-138. URL: https://www.researchgate.net/publication/317321603_Saudade_in_the_City_Kevin_Barry's_City_of_Bohane.
6. Long Maebh. Black bile in Bohane: Kevin Barry and melancholia. *Textual Practice*. 2017. VOL. 31, №1. P. 81–98. URL: <http://dx.doi.org/10.1080/0950236X.2015.1105864>.

7. Mikowski Sylvie. The End of History in Kevin Barry's *City of Bohane* (2011)? *Angles* [Online], 15 November 2022. URL: <http://journals.openedition.org/angles/6134>.